

استراتژی ناتو در منطقه خاورمیانه و نقش آن در امنیت

نظامی ج.ا. ایران

(مطالعه موردی دهه دوم قرن ۲۱)

www.ketab.ir

حسین سوری

سجاد دوستدار روزبهانی

سرشناسه	: دوستدار روزبهانی، سجاد، ۱۳۶۸-
عنوان و نام پدیدآور	: استراتژی ناتو در منطقه خاورمیانه و نقش آن در امنیت نظامی ج.ا. ایران : (مطالعه موردی دهه دوم قرن ۲۱)/حسین سوری، سجاد دوستدارروزبهانی.
مشخصات نشر	: تهران: دیپادخت، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۰ص: نمودار.
شابک	: 978-622-7515-39-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: سازمان پیمان آتلانتیک شمالی -- خاورمیانه
موضوع	: North Atlantic Treaty Organization--Middle East.
موضوع	: امنیت ملی -- ایران
موضوع	: National security-- Iran
موضوع	: اقیانوس هند -- جنبه‌های استراتژیکی
	: Indian Ocean -- Strategic aspects
	: خاورمیانه -- جنبه‌های استراتژیکی
	: Middle East-- Strategic aspects
	: خلیج فارس -- جنبه‌های استراتژیکی
	: Persian Gulf -- Strategic aspects
	: خاورمیانه -- روابط خارجی -- قرن ۲۱ م.
	: Middle East -- Foreign relations -- 21st century
شناسه افزوده	: سوری، حسین، ۱۳۶۸-
شناسه افزوده	: Souri, Hossein
رده بندی کنگره	: U۲۶۴
رده بندی دیویی	: ۳۵۵/۰۲۱۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۲۰۴۸۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

عنوان کتاب:	استراتژی ناتو در منطقه خاورمیانه و نقش آن در امنیت نظامی ج.ا. ایران (مطالعه موردی دهه دوم قرن ۲۱)
مؤلفین:	حسین سوری، سجاد دوستدار روزبهانی
ناشر:	دیپادخت
طراح جلد:	حسن ابراهیمی
نوبت چاپ:	اول
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۷۵۱۵-۳۹-۸
قیمت:	۱۱۵۰۰۰ تومان
وبسایت:	Vianbook.ir

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

شماره تماس: ۶۶۹۵۲۱۶۲ - ۰۹۱۲۲۹۷۸۴۱۱

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۰	 ساختار کتاب
۱۲	 فصل اول:
۱۲	 ویژگی‌های طبیعی و جغرافیایی منطقه اقیانوس هند
۱۲	 حدود و وسعت
۱۳	 جزایر اقیانوس هند
۱۳	 ۱- جزیره موریس
۱۴	 ۲- مالدیو
۱۵	 ۳- سی‌شل
۱۷	 ۴- مجمع‌الجزایر کومورو
۱۹	 ۵- مایوت
۱۹	 ۶- ماداگاسکار (ملاگاشی):
۲۰	 ۷- دیه‌گو گارسیا
۲۲	 ۸- ریونیون
۲۴	 ۹- جزایر بحرین
۲۴	 ۱۰- جزایر آندامان، نیکوبار و لاکشادویپ
۲۵	 ۱۱- مصریه
۲۶	 ۱۲- جزیره سقطره
۲۷	 ۱۳- مستملکات جزیره‌ای استرالیا
۲۷	 جزایر کوکوس (کیلینگ):
۲۸	 آبراه‌های استراتژیک اقیانوس هند
۲۹	 ۱- تنگه مالاکا
۳۰	 ۲- آبراه دماغه امیدنیک
۳۱	 ۳- کانال سوئز (آبراه دریای سرخ)
۳۲	 ۴- تنگه هرمز
۳۳	 ۵- تنگه باب‌المندب
۳۳	 ویژگی‌های انسانی و اقتصادی اقیانوس هند
۳۴	 سابقه تاریخی جامعه اقیانوس هند
۳۴	 ویژگی‌های انسانی و فرهنگی
۳۶	 ذخایر طبیعی و اقتصادی
۳۷	 استراتژی‌های جهانی در منطقه اقیانوس هند
۳۷	 تاریخچه سلطه قدرت‌ها بر اقیانوس هند
۳۸	 حضور آمریکا در اقیانوس هند

۴۳	پایگاه‌های آمریکا
۴۴	حضور شوروی در اقیانوس هند
۴۵	پایگاه‌های شوروی
۴۶	حضور فرانسه در اقیانوس هند
۴۹	حضور آلمان در اقیانوس هند
۵۰	حضور چین در اقیانوس هند
۵۹	حضور هند در اقیانوس هند
۶۰	حضور استرالیا در اقیانوس هند
۶۶	حضور ژاپن در اقیانوس هند
۶۶	الف) ژاپن و خاورمیانه در قرن‌های اولیه
۶۹	سیاست خارجی ژاپن در منطقه خلیج فارس
۷۱	پیوندهای استراتژیک منطقه‌ای و محلی (خلیج فارس)
۷۱	اهداف و تقابل‌های استراتژیک بین قدرت‌های مسلط در منطقه
۸۶	ژاپن در منطقه خلیج فارس دو هدف عمده اقتصادی سیاسی ذیل را تعقیب می‌کند:
۸۷	چشم‌انداز آینده منطقه
۸۷	مشکلات موجود
۹۲	رقابت‌های نظامی قدرت‌های برّی و بحری در منطقه
۹۴	امکانات محیطی به منظور انسجام‌های استراتژیک
۹۴	امکانات جغرافیایی
۹۸	امکانات تجاری و اقتصادی
۱۰۱	تأثیر امکانات محیطی بر امنیت ملی ایران
۱۰۱	عوامل تأثیرگذار بر موقعیت ژئوپلیتیک ایران
۱۰۴	عوامل مؤثر بر امنیت خلیج فارس
۱۰۴	الف) عوامل درون منطقه‌ای
۱۰۴	ب) عوامل برون منطقه‌ای
۱۰۶	پیامدهای نظام تک قطبی در ناحیه خلیج فارس
۱۰۹	آثار نظام تک قطبی بر منطقه خلیج فارس
۱۱۰	پیامدهای نظام چندقطبی (الگوی همکاری و رقابت)
۱۱۸	فصل دوم :
۱۱۸	ادبیات تحقیق
۱۱۸	ناتو و سیر تطور آن
۱۱۸	تاریخچه
۱۲۴	ساختار
۱۳۰	ستاد نظامی بین‌الملل و وظایف اساسی آن
۱۳۰	اجلاس‌های مهم

۱۳۰.....	اجلاس بخارست
۱۳۱.....	اجلاس استراسبورگ
۱۳۴.....	اجلاس لیسیون
۱۳۵.....	رهنامه ناتو در قرن ۲۱
۱۴۴.....	نگاه ناتو به شرق
۱۵۰.....	نگاه ناتو به خاورمیانه
۱۵۳.....	ایران
۱۵۴.....	کویت
۱۵۵.....	نیروی زمینی کویت
۱۵۵.....	نیروی هوایی کویت
۱۵۵.....	نیروی دریایی کویت
۱۵۶.....	کویت
۱۵۸.....	کشورهای خلیج فارس
۱۶۰.....	ناتو در ترکیه
۱۶۰.....	ترکیه
۱۶۲.....	نیروی زمینی ترکیه
۱۶۲.....	نیروی دریایی ترکیه
۱۶۲.....	نیروی هوایی ترکیه
۱۶۳.....	ترکیه- ناتو
۱۶۵.....	پایگاه‌های ناتو در ترکیه
۱۶۸.....	اقدامات مهم نظامی ترکیه در قالب همکاری با ناتو
۱۷۲.....	سامانه سپر دفاع موشکی ناتو
۱۸۰.....	تهدیدات امنیتی علیه ناتو
۱۸۴.....	امنیت نظامی ایران
۲۰۲.....	فصل سوم :
۲۰۲.....	روش اجرای تحقیق
۲۰۲.....	روش تحقیق
۲۰۲.....	جامعه مورد تحقیق
۲۰۲.....	تعیین جامعه نمونه آماری از طریق محاسبه
۲۰۳.....	روش نمونه گیری
۲۰۳.....	ابزار گردآوری اطلاعات
۲۰۳.....	روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۲۰۴.....	تعاریف صوری
۲۰۴.....	۱- امنیت
۲۰۴.....	۲- امنیت ملی

مقدمه

اقیانوس هند به علت دربرداشتن منابع سرشار و کشورهای حاشیه‌ای آن که موقعیت استراتژیک ویژه‌ای دارند، یکی از نواحی مهم و حساس جهان به شمار می‌رود. حدود ۴۰ کشور حاشیه‌ای این اقیانوس نه تنها از نظر مواد کانی بسیار غنی‌اند بلکه بیش از یک‌چهارم از جمعیت جهان را در خود جای داده‌اند و طبعاً جمعیت انبوهی می‌تواند بسیاری از تولیدات و مصنوعات کشورهای جهان را جذب کند.

موقعیت جغرافیایی و منابع طبیعی اقیانوس هند و کشورهای پرجمعیته مانند هند و پاکستان که نیروهای بالقوه‌ای در عرصه سیاست‌های بین‌المللی محسوب می‌گردند، سبب شده است که قدرت‌های بزرگ از دیرباز به منظور دستیابی به منابع و ذخایر این اقیانوس و حفظ منافع استراتژیک، آن را به پایگاه‌های عملیات استعمارگرانه خود مبدل سازند. خروج نیروهای انگلیسی در دهه ۷۰ از منطقه که نقطه عطفی در تاریخ هند به شمار می‌رود، این اقیانوس را از حالت یک دریاچه بریتانیایی خارج کرد و به صحنه رقابت‌های تسلیحاتی آمریکا و شوروی سابق مبدل ساخت. وقایعی که در دهه ۷۰ و اوایل دهه ۸۰ م. در کشورهای حاشیه‌ای این اقیانوس رخ داده است، آن را در صحنه بین‌المللی دوچندان ساخت و از آن پس ابرقدرت‌ها بیش‌ازپیش برای حضور در این منطقه تلاش کردند.

در دوران جنگ سرد، اقیانوس هند به‌عنوان یکی از مناطق مهم و محل تلاقی رقابت شدید سیاسی، ایدئولوژیک اقتصادی و تسلیحاتی میان دو ابرقدرت شرق و غرب و دول تحت نفوذ آن‌ها محسوب می‌شد. گرچه پایان جنگ سرد و فروپاشی شوروی سابق، نسیم آرامش نسبی در حوزه اقیانوس هند را سبب گردیده و به کاهش دامنه رقابت‌های موجود منجر گردید، اما زدودن آثار تلخ به‌جای مانده از تاریخ در میان دشمنان دیرین به این سادگی ممکن نیست و قطعاً بدون مواجه‌شدن با گذشته نمی‌توان آثار کینه و شک و تردید به ارث رسیده از تاریخ را حل نمود. آیا در حوزه گسترده‌ای که گذشته پرتلاطم آن را تحت شعاع قرار داده است، می‌توان آرامش و منطق تعادل را انتظار داشت؟ ممالک کناره اقیانوس هند همانند دوران جنگ سرد علاوه بر اختلافات قومی، مذهبی، نژادی، اقتصادی و سیاسی با مشکلات آشکار و نهانی مواجه هستند.